

ע"פ 4894/13 - יחזקאל סלע נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 4894/13

לפני: כבוד השופט ס' ג'ובראן
כבוד השופטת א' חיות
כבוד השופט א' שהם

המערער: יחזקאל סלע

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת מיום
30.5.13 בת"פ 13993-07-12 שניתן על ידי כבוד
השופט ת' כתילי - סג"נ

תאריך הישיבה: י"ב בשבט התשע"ד (13.1.2014)

בשם המערער: עו"ד טל ענר

בשם המשיבה: עו"ד סיון רוסו

בשם שירות המבחן: גב' ברכה וייס

פסק-דין

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בנצרת (סגן הנשיא ת' כתילי) ב-ת"פ 13993-07-12 מיום 30.5.2013.

רקע והליכים

2. המערער הורשע ביום 31.12.2012, לאחר הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בעבירה של סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה (סעיף 332 לחוק העונשין, התשל"ז-1977) (להלן: חוק העונשין); הפרעה לשוטר במילוי תפקידו (סעיף 275 לחוק העונשין); שיבוש מהלכי משפט (סעיף 244 לחוק העונשין) ונהיגה בשכרות (סעיף 62(3) בנסיבות סעיף 64ד(א) לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961).

3. על פי כתב האישום המתוקן, ביום 29.6.2012 בשעת לילה, נפרש מחסום משטרה לבדיקת רכבים על ידי השוטרים אושרי אביטבול ומעוז אלמליח (להלן: שני השוטרים). שני השוטרים היו לבושים באפודה זוהרת וכובע בילוש משטרה. בו בעת, שהה בסמוך השוטר לירון שמהה (להלן: השוטר השלישי) וצפה על המחסום במטרה לזהות ולתפוס רכבים אשר בורחים מהמחסום. המערער הגיע למחסום, כאשר הוא נוהג בשכרות באופנוע, בעודו מרכיב אדם נוסף. שני השוטרים הבחינו באופנוע, סימנו לו לעצור, ובתגובה האיץ המערער את מהירותו, נסע לכיוונו, ופרץ את המחסום. שני השוטרים נאלצו לזנק לשולי הכביש על מנת להימנע מפגיעה. אז, נכנסו שני השוטרים לניידת, והחלו דולקים אחר האופנוע, כאשר אורות הסירנה של הניידת דולקים. שני השוטרים קראו למערער לעצור באמצעות מערכת הכריזה שבניידת, אולם המערער התעלם מכך, המשיך בנסיעה אל עבר התצפית שם כאמור שהה השוטר השלישי, ושם עצר את האופנוע. לאחר זמן מה, קרא השוטר השלישי לעבר המערער והנוסע "עצור משטרה", אז, זרק המערער את מפתחות האופנוע במטרה לשבש מהלכי משפט, והשניים החלו לברוח. שלושת השוטרים זינקו על השניים ועצרו אותם. במהלך זה, המערער התנגד למעצר וניסה לברוח.

4. ביום 30.5.2013, גזר בית המשפט המחוזי את דינו של המערער. לבקשתו של המערער צורפו שני כתבי אישום שהוגשו נגדו בבית משפט השלום בטבריה (ת"פ 52615-06-12), ובבית משפט השלום בנצרת (ת"פ 31287-11-12), בגין שתי עבירות של החזקת סם לצריכה עצמית, מהם עולה כי בכליו של המערער נמצאו בשתי הזדמנויות סם מסוכן מסוג חשיש במשקל של 0.32 גרם ו-1.8216 גרם.

5. תחילה, סקר בית המשפט את תסקיר המבחן שהוגש לעיונו, שם צוין כי המערער נפצע בתאונת אופנוע, ואחריה עבר הליך של שיקום רפואי במשך שנה. כמו כן, הוא פתח עסק עצמאי למשלוחים, בו עבד עד למעצרו בגין עבירות נושא ערעור זה. עוד נכתב כי שירות המבחן התרשם כי משפחתו של המערער רואה בחומרה רבה את המעשים המתוארים בכתב האישום המתוקן, ומוכנים להתגייס למען חזרתו למוטב. כמו כן, על פי שרות המבחן, המערער נטל אחריות חלקית בלבד על מעשיו, ותירץ את נהיגתו בשכרות בכך שנתר ללא כסף להזמין מונית. עוד, טען כי ברח מהמחסום בניסיון שלא לפגוע בשוטרים. בנוסף, צוין כי המערער לקח חלק בתכנית טיפולית לעצורי בית, הגיע למפגשים והביע נכונות להתבוננות פנימית אודות התנהגותו. לסיכום, ניתנה המלצה לשלבו בהליך טיפולי לאחר שישבו לבית הוריו.

6. לאחר מכן, פנה בית המשפט לקבוע את מתחם הענישה ההולם. תחילה, ציין כי יש לדחות את מתחם הענישה שהציעה המשיבה (שלוש עד חמש שנות מאסר), נוכח העובדה כי הוא מבוסס על עונשים בגין עבירות חמורות באופן משמעותי מאלו בהן הורשע המערער. לאחר מכן, סקר בית המשפט פסקי דין בהם הורשעו נאשמים בעבירות ובנסיבות דומות לאלה של המערער, ועל בסיסם קבע כי מתחם הענישה ההולם הוא בין 6 ל-24 חודשי מאסר בפועל. עוד צוין לעניין זה, כי מתחם הענישה ההולם בגין שני כתבי האישום שצורפו לתיק זה, כאשר מדובר בעבירה בודדת, הוא בענישה צופה פני עתיד.

7. בית המשפט פנה לקבוע את עונשו של המערער בתוך מתחם הענישה ההולם. כנסיבות לחומרה, ציין בית המשפט הרשעה קודמת של המערער בגין עריקות מצה"ל, אשר מצביעה לדידו על "בעייתיות בהפנמת תוקפם המחייב של חוקים ועל קושי רב בציות לגבולות חיצוניים מצד הנאשם [המערער - ס' ג']"; מתסקיר שירות המבחן עולה כאמור לעיל כי המערער אינו נוטל אחריות מלאה על מעשיו, ואינו מפנים את החומרה בנהיגה תחת השפעת אלכוהול. כנסיבות לקולה, ציין את גילו הצעיר; הודאתו בעובדות כתב האישום; את נכונותו לשתף פעולה עם שירות המבחן; ואת העובדה שנסיונות ביצוע עבירת סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה במקרה דנא אינן מצויות ברף החמור של המעשים החוסים תחת עבירה זו.

8. על בסיס אלה, גזר בית המשפט על המערער 10 חודשי מאסר בפועל; 14 חודשי מאסר על תנאי; קנס בסך 3,000 ש"ח; ופסילת רישיון נהיגה למשך 24 חודשים החל מיום סיום ריצוי העונש. מכאן הערעור שלפנינו.

טענות הצדדים

9. המערער טוען כי עונש המאסר בפועל שנגזר עליו חורג ממדיניות הענישה ההולמת. לדידו, ניתן משקל רב יתר על המידה לעברו הפלילי. בנוסף, טוען הוא כי בהתאם לתסקיר שירות המבחן ונסיבותיו האישיות, היה מקום לקבוע כי סיכויי השיקום שלו גבוהים. עוד טוען המערער, כי לא ניתן משקל מספק לקולה לגילו הצעיר, וכי לא נשקלה העובדה שהיה עצור חודשיים ושהה תשעה חודשים במעצר בית.

10. לבסוף, טוען המערער כי "ניכר שבית משפט קמא עצמו התלבט שמא העונש ההולם את מעשי המערער ונסיבותיו הוא מאסר לריצוי בעבודות שירות: בית המשפט הורה על קבלת חוות דעת הממונה על עבודות השירות, וזאת לאחר שמיעת הטיעונים לעונש". לשיטתו, הפנייתו לממונה על עבודות שירות על ידי בית המשפט יצרה אצלו ציפייה כי ייגזר עליו עונש מופחת שירוצה בעבודות שירות.

11. מנגד, סומכת המשיבה את ידיה על גזר דינו של בית המשפט המחוזי. על כך מוסיפה וטוענת היא כי על אף שפריצת המחסום לא הסתיימה עם נפגעים, מדובר באירוע חמור בעל פוטנציאל להסתיים באסון. עוד, טוענת היא כי יש לתת משקל לחומרה לעובדה כי המערער סיכן שוטרים בעת מילוי תפקידם.

תסקיר מבחן משלים

12. בטרם הדיון בפנינו, הוגש תסקיר מבחן משלים בעניינו של המערער מטעם שירות המבחן. בתמצית, צוין בתסקיר כי המערער לוקח אחריות חלקית בלבד על העבירות בהן הורשע, והביע חרטה על מעורבותו בהן. עוד צוין כי המערער חושש וחרד מריצוי עונש מאסר בפועל, והביע נכונות להשתלב בטיפול על רקע רצונו להימנע ממאסר מעין זה. לבסוף, נכתב בתסקיר כי "המוטיבציה של המערער לעבור הליך טיפולי הינה בעיקרה המכריע חיצונית ומילולית ומקורה במחירים שמשלם כיום, כשהוא מתקשה לבטא ולהתחבר לקשיים ולמטרות טיפוליות ולא התרשמנו מבשלות ורצון לטיפול".

דיון והכרעה

13. לאחר שעיינו בגזר הדין של בית המשפט המחוזי, בהודעת הערעור על נספחיה, ושמענו את טענות הצדדים, מצאנו כי דין הערעור להידחות.

14. כידוע, "נקודת המוצא בערעור ראשון על גזר דין היא כי ערכאת הערעור תתערב בחומרת העונש שהוטל על ידי הערכאה הדיונית רק במקרים שבהם ניכרת סטייה של ממש ממדיניות הענישה הראויה... כלל ההתערבות עצמו קובע חריג, ומאפשר לערכאת הערעור להתערב בגזר הדין, מקום שהאיזון בין חומרת העבירות כשלעצמן ובנסיבות העניין, אל מול שיקולים פרטניים שעניינם העברין עצמו (כדוגמת עברו הפלילי, נסיבות חייו, הסיכוי לשיקום), מחייבים גזירת עונש קל או חמור יותר מזה שקבעה הערכאה הדיונית" (ע"פ 6347/12 מדינת ישראל נ' מרה (13.5.2013)).

15. ראשית, לעניין מתחם הענישה, במהלך הדיון שבפנינו, ציין בא-כוח המערער כי אינו מערער על מתחם הענישה ההולם שקבע בית המשפט המחוזי (בין 6 ל-24 חודשים כאמור לעיל). רוצה לומר, טענותיו של המערער עניין בשלב השלישי של גזירת העונש - גזירת עונשו של נאשם בתוך מתחם הענישה ההולם (ראו: ע"פ 1127/13 גברזגיי נ' מדינת ישראל, פסקה 26 (15.1.2014)). מעבר לצורך, נציין כי בהינתן הערך החברתי הנפגע בעבירות דנא - סיכון שלום הציבור ונהיגתו הפרועה של המערער, מתחם הענישה שקבע בית המשפט המחוזי אכן הולם את חומרת העבירות בהן הורשע המערער (השוו: ת"פ (מחוזי ת"א) 40108/08 פרקליטות מחוז ת"א נ' תאאר (5.1.2009); ת"פ (מחוזי ב"ש) 8073/05 מדינת ישראל נ' טלב (26.9.2006); וראו גם את פסקי הדין אליהם הפנה בית המשפט המחוזי בעמ' 38-37 לגזר הדין).

16. זאת ועוד, אין באסופת הפסיקה שהציג בפנינו המערער כדי לשנות ממסקנה זו. בפסקי דין אלה הורשעו נאשמים בעבירות קלות יותר באופן משמעותי מאלו בהן הורשע המערער. כך לדוגמה ב-ע"פ 5622/07 מדינת ישראל נ' קרדונה (24.9.2007), הנאשם הורשע בעבירה של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה ונהיגה ללא רישיון וביטוח בלבד. בדומה, ב-ע"פ 3141/08 מדינת ישראל נ' דבארי (28.7.2008), הנאשם הורשע רק בעבירה של סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה. אמנם, זוהי העבירה המרכזית בה הורשע גם המערער, אולם במקרה שלפנינו, אין לשכוח כי המערער עשה זאת תחת שכרות, והפרעה לשוטרים במילוי תפקידים (כך גם ב-ע"פ 6039/06 אליעזר נ' מדינת ישראל (8.1.2007), בה הנאשמים הורשעו בעבירה של סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה בלבד).

17. שנית, יש לדחות את טענותיו של המערער בנוגע לקביעת עונשו בתוך מתחם הענישה ההולם. המתחם אשר נקבע על ידי בית המשפט המחוזי הוא בין 6 ל-24 חודשי מאסר בפועל. עונש המאסר שנגזר על המערער מצוי ברף התחתון של מתחם הענישה ההולם - 10 חודשים. נוכח נסיבותיו של המערער, הגענו למסקנה כי מדובר בעונש מתון

והולם, כפי שיפורט להלן. לעניין עברו הפלילי, קשה להלום את טענותיו של המערער בעניין זה. בית המשפט המחוזי ציין באופן מפורש את האישום הקודם בו הורשע המערער, ואין עוררין כי הוא במסגרת שיקול רלבנטי בשלב זה של גזירת הדין (ראו: סעיף 40א(11) לחוק העונשין). לעניין גילו הצעיר ושיקומו, אמנם, מדובר בנסיבה רלבנטית – ודאי נוכח העובדה כי המערער הוא "בגיר צעיר" (ראו: ע"פ 7781/12 פלוני נ' מדינת ישראל (24.6.2013) (להלן: עניין פלוני)). אולם, כפי שנקבע בעניין פלוני "שיקולי השיקום כפי שעולים מתסקיר המבחן, הם אינדיווידואליים ותלויים בהמלצת שירות המבחן לגופה" (שם, פסקה 51). נוכח האמור בתסקיר המבחן הראשון וקל וחומר בתסקיר המשלים – ניכר כי אכן צדק בית המשפט המחוזי כאשר קבע כי לא ניתן על בסיסם לקבוע פוטנציאל שיקומי משמעותי.

18. לבסוף, יש לדחות מכל וכל את טענות המערער בנוגע לציפייה שנוצרה לו בעקבות שליחתו על ידי בית המשפט לקבלת חוות דעת מאת הממונה על עבודות השירות. בין אם אכן סבר כפי שסבר המערער ובין אם לאו, אין כל נפקא מינה לציפייה זו. יפים וממצים לעניין זה דבריו של חברי השופט י' דנציגר ב-ע"פ 8704/08 הייב נ' מדינת ישראל (23.4.2009):

"כל עוד בית המשפט לא גזר את עונשו של הנאשם אין ההפנייה לממונה, כשלעצמה, מצדיקה את היווצרותה של ציפייה או הסתמכות כלשהי לעניין טיב או היקף העונש... חוות דעתו של הממונה על עבודות השירות מתבקשת על ידי בית המשפט בדרך כלל בטרם נגזר דינו של נאשם שהורשע, וזאת על מנת שבפני בית המשפט יהיה כל המידע הצריך לעניין בבואו לגזור את דינו של נאשם ועל מנת שבשלב השתת העונש יוכל בית המשפט לשוות לנגד עיניו את כל החלופות העונשיות האפשריות ולבחור מביניהן את הראויה ביותר על בסיס האיזון ההולם בין האינטרסים המתנגשים" (שם, פסקה 10).

19. זאת ועוד, בהחלטת בית המשפט המחוזי מיום 9.5.2013 בנוגע לקבלת חוות דעת של הממונה על עבודות השרות נכתב מפורשות: "יודגש כי אין בהחלטה זו משום התחייבות או הבטחה באשר לסוג העונש שיוטל על הנאשם בסופו של יום". החלטה זו לא צורפה לכתב הערעור, וחבל. למותר לציין כי לשונה המפורשת של החלטה זו שומטת את הקרקע מתחת לטענה כי אף במישור הסובייקטיבי נוצרה אצל המערער הסתמכות או ציפייה לעונש מתון שירוצה בעבודות שרות.

20. סוף דבר, הערעור נדחה בזאת. המערער יתייצב לריצוי עונשו ביום 9.2.2014, לא יאוחר מהשעה 10:00, בימ"ר קישון, או על פי החלטת שב"ס, כשבידו תעודת זהות. על המערער לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיון מוקדם, עם ענף אבחון ומיון שב"ס.

ניתן היום, כ"ב בשבט התשע"ד (23.1.2014).

שופט

שופט

שופט